

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: «Особливості формування та реалізації державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури» здобувача ступеня доктора філософії

Страхніцького Ярослава Олександровича

за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

Публічна презентація проведена на кафедрі публічного управління та менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського 1 жовтня 2024 року, протокол № 3.

1. Актуальність теми дослідження. Сучасний розвиток світового суспільства базується на функціонуванні найважливіших секторів забезпечення життєдіяльності країн, серед яких учені виділяють енергетику, транспорт, телекомунікації та ін. Розлагодженість у роботі будь-якого із секторів загрожує суспільству глобальним дисбалансом та навіть руйнуваннями. Разом із розвитком цивілізації у світі почастишали факти негативних явищ у вигляді природних катаклізмів, техногенних аварій, екологічних катастроф, терористичних актів, диверсій, військових конфліктів, кібератак, що загострює ризики дестабілізації функціонування світових держав. З огляду на ці факти та нинішню ситуацію військового вторгнення в Україні, питання безпеки та захисту об'єктів критичної інфраструктури стають все більш актуальними. По-перше, наслідки стихійних лих, аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій набувають все більш масштабних і небезпечних наслідків для суспільства та стабільності функціонування економіки. По-друге, кризові явища, з якими зіткнулась наша країна у період військової агресії, продемонструвало значущість об'єктів критичної інфраструктури та необхідність кардинальної зміни системи її захисту. По-третє, питання забезпечення організаційної структури, адміністративних функцій, напрямів розвитку та основ функціонування системи захисту критичної інфраструктури детермінує необхідність чіткої детекції місця та ролі держави. Це, у свою чергу, актуалізує необхідність вирішення проблем у модернізації державної безпекової політики у сфері забезпечення захисту критичних об'єктів в умовах воєнного стану в Україні.

Мета дослідження полягала в обґрунтуванні теоретичних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення державної політики у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури.

У дисертаційній роботі розкрито теоретичні підходи до сутності критичної інфраструктури як об'єкту державного управління; досліджено теоретико-методичні засади забезпечення захисту критичної інфраструктури; проаналізовано сучасні наукові парадигми формування державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури; здійснено оцінку інституційно-правових аспектів реалізації державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури;

проведено оцінку інституційної спроможності національної системи захисту критичної інфраструктури; проаналізовано дієвість сучасної парадигми державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури в умовах воєнного стану; визначено особливості іноземної практики реалізації ефективної державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури; запропоновано вектори інституційних перетворень у напрямку підвищення ефективності державної політики захисту критичної інфраструктури та шляхи удосконалення державних механізмів реалізації політики захисту критичної інфраструктури України в умовах воєнного стану.

Тому, враховуючи значення та необхідність наукового вивчення проблематики формування та реалізації державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури у сучасних умовах та розробки науково-практичних рекомендацій була обрана тема дисертаційного дослідження «Особливості формування та реалізації державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури».

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського відповідно до тематики науково-дослідної роботи «Теоретико-методологічні та практичні аспекти публічного управління суспільними процесами в Україні», державний реєстраційний номер: 0122U000282.

Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (витяг з протоколу №4 від 20 жовтня 2021 р.).

3. Наукова новизна результатів дослідження полягала в тому, що *уперше*: обґрунтовано науково-методичний апарат комплексного застосування механізмів та процедур розробки і здійснення стратегії забезпечення рівня захисту критичної інфраструктури в умовах сучасної геополітичної та воєнної обстановки на основі кластерного підходу; введено в науковий обіг дефінітивну експозицію «кластер резильєнтності критичної інфраструктури»;

удосконалено: сутнісні характеристики понять «критична інфраструктура», «захист критичної інфраструктури», «стейкхолдери об'єктів критичної інфраструктури» і наведено аргументацію щодо їх застосування; напрями інституційних перетворень у векторі підвищення ефективності державної політики захисту критичної інфраструктури;

дістали подальшого розвитку: перспективи інтегрування у сферу державної політики терміну «резильєнтність критичної інфраструктури»; перспективи внесення змін до чинного Класифікатора професій та Стандарту вищої освіти України спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування в частині доповнення фахових компетентностей орієнтованих на управлінське забезпечення національної системи захисту об'єктів критичної інфраструктури, що дозволить посилити інституційну спроможність у цій сфері.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що теоретико-методичні положення, викладені у дисертації доведено до

рівня чітких концептуальних і науково-методичних пропозицій та рекомендацій щодо стратегування державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури. Зокрема, в процесі роботи розроблено та впроваджено в управлінський процес на об'єктах критичної енергетичної інфраструктури алгоритм ризик-менеджменту та превентивного управління безпекою на принципах стійкості. Окремі елементи наукових результатів у вигляді моделі «кластеру резильєнтності критичної інфраструктури» враховано у процесі реалізації державної політики у сфері електроенергетики та тепlopостачання при організації роботи комісій з перевірки знань працівників об'єктів критичної інфраструктури, під час планових перевірок готовності електричних мереж до роботи в кризових умовах та плануванні роботи. Застосовано УСБУ у Вінницькій області окремі результати досліджень дисертаційної роботи при погодженні планів захисту об'єктів критичної інфраструктури I-IV категорії критичності за проектними загрозами національного рівня «Терористичний акт або диверсія». Окремі висновки дисертаційного дослідження використано Департаментом цивільного захисту Вінницької міської ради при розробці програм та планів заходів у сфері цивільного захисту, зокрема спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, пов'язаних із об'єктами критичної інфраструктури та запобігання їх виникненню. Пропозиції щодо забезпечення відповідних компетентностей із забезпечення захисту об'єктів критичної інфраструктури у фахівців управлінських спеціальностей впроваджено в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

5. Використання результатів роботи.

Результати дослідження впроваджено:

- Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського (довідка від 26.12.2023 р. №06/39);
- Управлінням Державної інспекції енергетичного нагляду України у Вінницькій області (довідка від 13.11.2023 р. №10/14/751-23);
- УСБУ у Вінницькій області (довідка від 19.03.2024 р. №53/2/52-21018);
- Департаментом цивільного захисту Вінницької міської ради (довідка від 10.11.2023 р. №27/00/014/69236).

6. Особиста участь автора.

Основні результати дисертаційного дослідження одержані автором особисто. Також аспірантом було підготовлено чотири статті та одну тезу у співавторстві. У статті «Теоретичні підходи до визначення дефініції критичної інфраструктури як об'єкту державного управління» (2022 р.), написаної в співавторстві з Яременком О. І., аспірантом здійснено аналіз історичного генезису зародження та становлення дефініції «критична інфраструктура» у нормативно-правовій базі України та сформульовано авторське бачення змістовного наповнення даного терміну; у статті «Теоретико-методичні основи забезпечення системи захисту критичної інфраструктури держави» (2022 р.), написаної в співавторстві з Яременком О. І., автором систематизовано спектр загроз, наявність яких детермінує необхідність забезпечення дієвого захисту об'єктів критичної

інфраструктури та запропоновано удосконалене авторське формулювання дефініції «захист критичної інфраструктури»; у статті «Визначення та управління загрозами у структурі державної політики захисту критичної інфраструктури» (2022 р.), написаної в співавторстві з Яременком О. І., аспірантом здійснено аналіз наукових напрацювань з ідентифікації дефінітиву «ризик безпеки критичної інфраструктури» в державній політиці захисту критичної інфраструктури та обґрунтовано релевантність застосування критичного ризик-аналізу на об'єктах критичної інфраструктури; у статті «Mechanisms of formation and implementation of state policy in the field of youth protection» (2022 р.), написаною у співавторстві із Камінською В. та Намазовою Ю.І., здобувачем обґрунтовано необхідність в умовах децентралізації розвитку міжвідомчої та міжгалузевої взаємодії задля створення нових інфраструктурних компонентів (молодіжних центрів, адміністративно-організаційних підрозділів і центрів практичної роботи).

Дисертаційна робота виконана на кафедрі публічного управління та менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Науковий керівник – кандидат наук з державного управління, декан факультету права, публічного управління і менеджменту Яременко Олександр Іванович.

Розглянувши звіт щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Страхніцького Ярослава Олександровича є результатом самостійних досліджень, не містить елементів плагіату та запозичень.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо їх оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації. Результати дисертаційного дослідження висвітлено у 16 опублікованих працях, 4 із яких у співавторстві: 6 статей у фахових журналах України (категорія Б) зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» (3 одноосібні та 3 у співавторстві); 2 статті – у міжнародних періодичних виданнях (1 одноосібна та 1 у співавторстві) та 1 у іноземній колективній монографії; 7 тез у міжнародних конференціях та круглих столах (6 одноосібні та 1 у співавторстві).

8. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у фахових виданнях:

1. Яременко О. І., **Страхніцький Я. О.** Теоретичні підходи до визначення дефініції критичної інфраструктури як об'єкту державного управління. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2022. №1 (32). С. 76-82. DOI: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2022-1.13>

2. Яременко О. І., **Страхніцький Я. О.** Теоретико-методичні основи забезпечення системи захисту критичної інфраструктури держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2022. № 1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2610>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2022.1.38>

3. Яременко О. І., **Страхніцький Я. О.** Визначення та управління загрозами у структурі державної політики захисту критичної інфраструктури.

Університетські наукові записки. 2022. № 3 (87). С. 73-82. DOI <https://doi.org/10.37491/UNZ.87.6>

4. **Страхніцький Я. О.** Структурно-функціональна характеристика системи захисту критичної інфраструктури в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2022. № 4. (35). С.112-117. DOI <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-4.17>

5. Страхніцький Я. О. Кластерний підхід до забезпечення захисту критичної інфраструктури в умовах воєнного стану в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 23. С.163-169. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/2610>
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.23.163>

6. Страхніцький Я. О. Інституційні перетворення у напрямку підвищення ефективності державної політики захисту критичної інфраструктури. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2024. №1 (23). С. 28-51. DOI <https://doi.org/10.34132/pard2024.23.02>

Наукові праці у зарубіжних виданнях

1. **Strahnitskyi Ya. O.** Features of the current state policy in the sphere of protection of critical infrastructure in the conditions of war in Ukraine. *Modernization of the system of public management and administration in Ukraine: the experience of the Republic of Latvia*: Scientific monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2023. P. 115-142. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-279-1-5>

2. **Страхніцький Я. О.** Особливості державної політики захисту критичної інфраструктури в Україні та напрями її удосконалення в умовах війни. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2022. № 7. (51). С. 104-111. DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.7.15>

3. Kaminska V., Namazova Yu., **Strakhnitskyi Y.** Mechanisms of formation and implementation of state policy in the field of youth protection. *Modern Science*. 2022. №1. P. 41-49.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Яременко О. І., **Страхніцький Я. О.** Сучасні проблеми державної політики України у сфері захисту критичної інфраструктури. *Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи*: матеріали Міжнар. наук-практ. конф., м. Хмельницький, 11 лют. 2022 р. / Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова. Хмельницький, 2022. С. 126-129.

5. **Страхніцький Я. О.** Формування наукової парадигми державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури. *Управління інноваційним процесом в Україні: напрями розвитку*: матеріали ІХ Міжнар. наук-практ. конф., м. Львів, 19-21 трав. 2022 р. Львівська політехніка. Львів, 2022. С. 176-178.

6. **Страхніцький Я. О.** Особливості сучасної системи захисту критичної інфраструктури в Україні. *Наука, освіта, технології та суспільство: актуальні проблеми теорії та практики*: матеріали Міжнар. наук-практ. конф., м. Полтава,

25 трав. 2022 р. Полтава, 2022. Ч. 1. С. 58-60.

7. **Strahnitskyi Ya. O.** Institutional aspects of state policy implementation in the sphere of critical infrastructure protection in Ukraine. *International Scientific Conference Development of Scientific Space in the Context of Global Changes: Conference Proceedings*, November 25-26, 2022. Riga, Latvia: «Baltija Publishing»,

P. 26-30.

8. **Strahnitskyi Ya. O.** Organizational and legal mechanisms of modern state policy in the field of critical infrastructure protection in Ukraine. *International scientific conference «Influence of Europeanization on public management and administration in Ukraine» : conference proceedings* (October 5–6, 2022. Riga, the Republic of Latvia). Riga, Latvia: “Baltija Publishing”. 2022. P. 91-95.

9. **Страхніцький Я. О.** Державна політика у сфері захисту критичної інфраструктури в умовах військового стану в Україні. *Сучасна парадигма публічного управління: збірник тез IV Міжнар. наук.-практ. конф. м. Львів 10-12 листоп. 2022р. / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В.. ЛНУ імені Івана Франка, Львів, 2022. С. 376-381.*

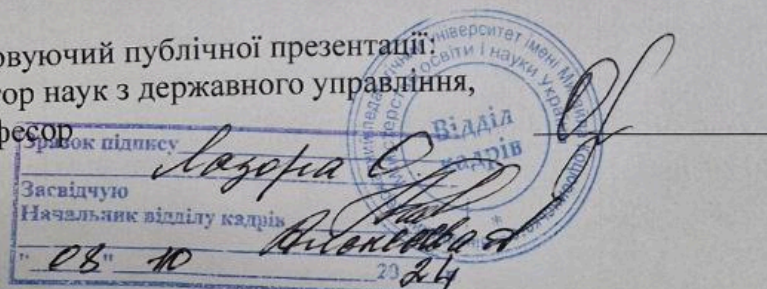
10. **Страхніцький Я. О.** Концептуальні засади забезпечення резильєнтності об’єктів критичної інфраструктури в умовах гібридних загроз. *Глобальні тенденції та національні особливості публічного управління та адміністрування: матер. круглого столу, м. Вінниця 22 груд. 2023 р. Вінниця: ТОВ «Друк», 2023. С. 42-44.*

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Страхніцького Я. О. «Особливості формування та реалізації державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури» за науковим рівнем, практичною цінністю, змістом та оформленням відповідає вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а також напряду досліджень освітньо-наукової програми Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування, галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування.

РЕКОМЕНДУВАТИ

дисертаційну роботу «Особливості формування та реалізації державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури» подану Страхніцьким Ярославом Олександровичем на здобуття ступеня доктора філософії до захисту.

Головуючий публічної презентації,
доктор наук з державного управління,
професор

Олег ЛАЗОР